

**UNIVERSITATEA PEDAGOGICĂ DE STAT
„ION CREANGĂ”**

Cu titlu de manuscris
C.Z.U: 37.016.046:811.133.1(043.2)

SOFRONIE (NEAMȚU) NATALIA

**VALORIFICAREA STRATEGIILOR EURISTICE
ÎN STUDIAREA LITERATURII FRANCEZE
ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL SUPERIOR**

532.02 – Didactica limbii și literaturii franceze

**AUTOREFERATUL
tezei de doctor în științe pedagogice**

CHIȘINĂU, 2016

Teza a fost elaborată în cadrul catedrei *Științe ale Educației*, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”

Conducător științific:

SOLCAN Angela, doctor în pedagogie, conferențiar universitar, U.P.S. „Ion Creangă”

Referenți oficiali:

GUȚU Vladimir, doctor habilitat în pedagogie, profesor universitar, U.S.M.

PRUS Elena, doctor habilitat în filologie, profesor universitar, A.Ș.M.

Componența consiliului științific specializat:

COJOCARU-BOROZAN Maia, doctor habilitat în pedagogie, profesor universitar, U.P.S. „Ion Creangă”

PETRENCO Liuba, doctor în pedagogie, conferențiar universitar, U.P.S. „Ion Creangă”

BARBĂNEAGRĂ Alexandra, doctor în pedagogie, conferențiar universitar, U.P.S. „Ion Creangă”

MANOLI Ion, doctor habilitat în filologie, profesor universitar, ULIM

PRIGORSCHI Claudia, doctor în filologie, conferențiar universitar, U.S.M.

ZBANȚ Ludmila, doctor habilitat în filologie, profesor universitar, U.S.M.

Susținerea va avea loc la **21 iunie, 2016, ora 14.00**

în ședința Consiliului științific specializat D 33 532.02 - 13

la Universitatea Pedagogică de Stat „I. Creangă”, bloc 2, sala senatului,
mun. Chișinău, str. I. Creangă 1, Chișinău

Teza de doctor și autoreferatul pot fi consultate la biblioteca Universității Pedagogice de Stat „I. Creangă” și pe pagina web a C.N.A.A. (www.cnaa.acad.md).

Autoreferatul a fost expediat la 20 mai, 2016

Secretar științific

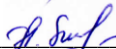
al Consiliului Științific Specializat

PETRENCO Liuba, dr. în ped., conf. univ.

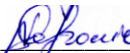
Conducător științific

SOLCAN Angela, dr. în ped., conf. univ.

Autoare

SOFRONIE (Neamțu) Natalia

REPERELE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea temei. Procesul de predare-învățare-evaluare este în permanentă schimbare. În politicile educaționale renovarea tehnologiilor didactice ocupă un loc prioritar, deoarece prin intermediul acestora se realizează scopurile educaționale. Problematika studierii literaturii rămâne actuală din considerente că textul literar stă la baza formării competențelor și reprezintă un document autentic. Conceptul *euristică* este din ce în ce mai utilizat, de multe ori, însă, acesta este interpretat diferit în literatura de specialitate din Republica Moldova, România, Rusia, Franța etc. Cert este faptul că activitățile euristice conduc la renovarea demersurilor de învățare care devin mai interactive, rolul celui ce învață schimbându-se considerabil. Predarea euristică este o componentă nonneglijabilă a tehnologiilor noi ale educației, deoarece relevă rolul important al studenților în procesul de învățământ.

Cercetătorii din domeniul educației au conștientizat necesitatea imperativă a abordării euristice a strategiilor de predare-învățare-evaluare. Conform *Cadrului European Comun de Referință pentru Limbi*, cel ce învață trebuie să dispună de o aptitudine euristică, definită drept capacitatea de a accepta o nouă experiență, a utiliza limba-țintă pentru a găsi, a înțelege, a transmite informații și a folosi noile tehnologii în acest scop [3, p. 91]. Numeroasele beneficii ale învățării euristice sunt abordate în lucrarea *Strategii educaționale centrate pe elev* (UNESCO, 2006), unde autorii scot în evidență noua direcție de orientare în învățământ, care se încadrează perfect în preceptele teoretice ale principiului centrării învățământului pe cel ce învață. Abordarea euristică și învățarea prin descoperire îl situează pe educat în ipostaza de subiect al cunoașterii științifice, care își construiește singur cunoașterea și, practic, re-elaborează cunoștințele, însușindu-și metodologia de studiere a științei ca proces și nu ca produs [34, p. 91].

Câmpul semantic al conceptului euristică este valorificat prin sintagme elaborate atât de cercetători în domeniul științelor educației, cât și din alte domenii și, de asemenea, prin diferite documente din domeniul politicilor educaționale: A. Gavenea (1975) – *strategie euristică, cunoașterea euristică, metodologia euristică* [9]; G. Gostini (1975) – *învățarea euristică* [12]; I. Moraru (1995) – *model cibernetice euristic* [18]; Cadrul European Comun de Referință pentru Limbi (2001) – *aptitudine euristică* [3]; A. Șerbănescu (2002) – *cunoașterea de tip euristic* [33]; C. Cucuș (2006) – *strategie euristică, metodă euristică* [7], I. Cerghit (2006) – *funcție euristică* [5]; I. Albușescu (2008) – *predarea euristică* [1], V. Chiș, M. Ionescu (2009) – *abordarea euristică* [16];

Y. Ilașcu (2012) – *instruirea euristică* [14]; Vl. Guțu (2013) – *modelul instruirii euristice* [13].

Reperetele epistemologice ale lucrării constituie (a) fundamentele teoretice ale abordării euristice (A. B. Хуторской [49], В.Н. Пушкин [48], Е.А. Александров [45]); (b) reperetele epistemologice ale învățării prin descoperire (J. Bruner (SUA) [2], J. Dewey (SUA) [8], D. Orson [44]); (c) implementarea strategiilor euristice în domeniul didacticii literaturii române (V. Goia [11], I. Drăgotoiu [11], E. Ilie [15], V. Marinescu [17], C. Parfene [27]); (d) abordarea psihologică a euristicii, unde aceasta este asociată cu creația (B. К. Зарекий [47], В.Н. Пушкин [48], Г.С. Альшуллер [46]); (e) studierea literaturii franceze: I. Cohen [38], A. Mauffrey (1983) [38], M. Naturel (1995) [41], M.-C. Albert [35], M. Souchon (2000) [35], C. Dubois [39], N. Pigeaud (2001) [39], M. Barthe [36], B. Chovelon (2003) [36], C. Tagliante (2006) [42], M. Vlad (2006) [43], C. Bouchery [37], I. Taillandier [37] (2009); (f) premise teoretice ale conceptului de competență literar-lectorală: C. Tagliante (2006) [42], T. Cartaleanu (2008) [4], C. Șchiopu (2011) [32], Vl. Pâslaru (2013) [28], A. Radu-Șchiopu (2013) [29], dintre care preluăm drept reper de bază, definiția lui Vl. Pâslaru conform căreia competența literar-lectorală este „un ansamblu integrat de cunoștințe literar-artistice, estetic-literare și de lectură, capacități literar-lectorale și atitudini literar-estetice, exersate în mod spontan, care permit exercitarea adecvată a activității de lectură” [28, p. 39].

Pornind de la ideea că în politica actuală a educației, termenul *euristică* nu este limitat doar la *metodă* sau *strategie*, ci mult mai larg ca și concepție a educației, ca și direcție prioritară în organizarea procesului de învățământ, numeroase aspecte rămân a fi neelucidate. Explorarea strategiilor euristice produce dificultăți în studierea limbii și literaturii străine, spre deosebire de disciplinele predate în limba maternă, cum ar fi dezvoltarea competenței lingvistice, competenței sociolingvistice, componente ale competenței de comunicare lingvistică, prezentate în CECRL [3, p. 18]. Ca și reper epistemologic în cercetare ne-au servit abordările didacticienilor în domeniul limbii și literaturii române ale strategiilor/metodelor euristice. Autorii prezintă situații concrete de utilizare a strategiilor euristice, insuficient valorificate în didactica limbii franceze, unde preocupările majore constau în abordarea textului literar în studierea genurilor literare, studierea unui fragment sau a operei în întregime etc. Promovarea în ultimele decenii a învățării euristice, conduce inevitabil la stabilirea limitelor de utilizare a strategiilor euristice în contexte viabile și a posibilelor dificultăți ce pot apărea.

Importanța problemei abordate derivă din contradicțiile înregistrate, printre care putem menționa: (a) strategiile euristice sunt pe larg discutate la nivelul teoretic al științelor educației, însă, cu regret, ne semnificativ valorificate în didactica limbii și literaturii franceze; (b) descrierea importanței strategiilor euristice fără ca acestea să fie pe deplin valorificate în situații pedagogice concrete; (c) necesitățile actuale ale didacticii moderne și situația reală a didacticii limbii și literaturii franceze; (d) cerințele cadrelor didactice și posibilitățile studenților în vederea explorării și învățării euristice. Din cele expuse derivă problematica cercetării strategiilor euristice în învățământul superior.

Astfel, **problema cercetării** este determinată de demersul de modernizare a didacticii limbii și literaturii străine și valorificarea insuficientă a strategiilor euristice în studierea literaturii franceze în învățământul universitar.

Dirjecțiile de soluționare a problemei cercetării sunt: (a) clarificarea semnificației conceptului de *strategie euristică* în contextul tehnologiilor didactice universitare; (b) poziționarea taxonomică a strategiilor euristice în sistemul strategiilor didactice; (c) descrierea conceptului de *competență literar-lectoră*; (d) implementarea *Modelului tehnologic de studiere universitară a literaturii franceze prin strategii euristice*; (e) formularea unor concluzii în ceea ce privește utilizarea strategiilor euristice în studierea literaturii franceze.

Scopul lucrării. Stabilirea reperelor metodologice de proiectare și aplicare a strategiilor euristice la orele de literatură franceză în învățământul universitar.

Obiectivele lucrării vizează: identificarea reperelor teoretice vizând strategiile euristice în contextul studierii literaturii franceze în învățământul superior; renovarea conotației psihopedagogice a conceptelor *strategie euristică* și *competență literar-lectoră* prin sintetizarea multitudinii semnificațiilor lingvistice ale termenilor *strategii euristice* și *competență literar-lectoră*; stabilirea nivelurilor de dezvoltare a competenței literar-lectorale a studenților; identificarea oportunităților metodologice de valorificare a strategiilor euristice orientate spre dezvoltarea competenței literar-lectorale a studenților în cadrul studierii literaturii franceze; validarea experimentală a *Modelului tehnologic de studiere universitară a literaturii franceze prin strategii euristice*.

Metodologia cercetării științifice include metode: teoretice - documentarea științifică, metodele analitico-sintetice, metode experimentale - experimentul pedagogic, observația, conversația, chestionarul, testarea, grila de

observație, metode de măsurare și prelucrare statistică a datelor experimentale: Programul SPSS – 17.

Noutatea și originalitatea științifică sunt marcate de: identificarea perspectivelor actuale de explorare a strategiilor euristice în studierea literaturii franceze; renovarea conotației psihopedagogice a conceptelor *strategie euristică* și *competență literar-lectorală* prin sintetizarea multitudinii semnificațiilor lingvistice ale termenilor *strategie euristică* și *competență literar-lectorală*, recunoașterea și descrierea științifică a impactului strategiilor euristice în dezvoltarea competenței literar-lectorale în cadrul studierii literaturii franceze în învățământul superior; descrierea nivelurilor de dezvoltare și a indicatorilor competenței literar-lectorale a studenților.

Problema științifică importantă soluționată în cercetare rezidă în fundamentarea teoretică și validarea experimentală a eficienței metodologice a *Modelului tehnologic de studiere universitară a literaturii franceze prin strategii euristice*, orientat spre formarea, conform indicatorilor calității, a competenței literar-lectorale în perspectiva cunoașterii științifice de către studenți a literaturii franceze.

Semnificația teoretică a cercetării rezultă din: relevarea argumentelor științifice privind importanța valorificării strategiilor euristice orientate spre dezvoltarea competenței literar-lectorale a studenților în contextul tehnologiilor didactice universitare; identificarea dificultăților de utilizare a strategiilor euristice în studierea literaturii franceze și elucidarea oportunităților metodologice de eficientizare a didacticii literaturii străine în învățământul superior.

Valoarea aplicativă a lucrării este justificată prin: elaborarea și validarea experimentală a *Modelului tehnologic de studiere universitară a literaturii franceze prin strategii euristice* valabil și pentru învățământul preuniversitar; determinarea premiselor metodologice ale explorării strategiilor euristice prin analiza produselor curriculare universitare la disciplina *Istoria literaturii franceze/Literatura franceză*. Reperetele teoretice și metodologice ale cercetării pot servi drept fundamente epistemologice în elaborarea ghidurilor și a notelor de curs și în formarea continuă a cadrelor didactice.

Rezultatele științifice principale înaintate spre susținere:

Modernizarea didacticii literaturii străine implică acceptarea abordării euristice a educației universitare și valorificarea eficientă a metodologiei de proiectare și

aplicare a strategiilor euristice în învățământul universitar în contextul tehnologiilor didactice universitare.

Argumentarea științifică a necesității de a valorifica strategiile euristice de studiere a literaturii franceze conduc la ideea despre importanța cunoașterii și a înțelegerii profunde de către cadrele didactice universitare a semnificației limbajului euristic: *abordare euristică* a educației, *cunoaștere euristică*, *metodologie euristică*, *învățare euristică*, *aptitudine euristică*, *funcție euristică*, *predare euristică*, *instruire euristică* etc. și creează reale oportunități aplicării în practica universitară a strategiilor euristice.

La ora actuală tehnologiile de predare-învățare-evaluare a literaturii franceze în învățământul superior vizează, în mod indispensabil, explorarea strategiilor euristice necesare pentru formarea competenței literar-lectorale a studenților, care se reflectă într-un ansamblu integrat de cunoștințe literar-artistică, estetică-literară și de lectură, capacități literar-lectorale și atitudini literar-estetice, exersate în mod spontan ce permit exercitarea adecvată a activității de lectură.

Strategiile euristice: conversația euristică, prelegerea problematizată, harta euristică, brainstorming-ul, studiul de caz, autochestionarea ș.a. conferă un plus de eficiență demersului didactic de studiere universitară a literaturii franceze, caracter interactiv comunicării pedagogice, imaginație creatoare, productivitate și originalitate gândirii cititorului contemporan de literatură franceză.

Implementarea rezultatelor științifice a fost realizată prin mediatizarea elaborărilor teoretice privind strategiile euristice în procesul de pregătire al cadrelor didactice și în cadrul procesului de pregătire inițială prin experimentarea *Modelul tehnologic de studiere universitară a literaturii franceze prin strategii euristice* (UPS „Ion Creangă” din Chișinău) în perioada anilor 2013-2015.

Aprobarea și validarea rezultatelor științifice este asigurată de investigațiile teoretice și experiențiale la tema cercetării. Rezultatele cercetării au fost expuse în reviste științifice de specialitate, în cadrul conferințelor internaționale și naționale, în anele doctoranzilor, în ședințele catedrelor Limbi și Literaturi Romane și Științe ale Educației ale UPS „Ion Creangă”.

Publicațiile la tema tezei: 10 lucrări științifice – articole în reviste științifice (2) [30], [31] și participări la foruri științifice naționale și internaționale (8) [19], [20], [21], [22], [23], [24], [25], [26].

Volumul și structura tezei includ adnotări în limbile română, rusă și engleză, introducere, 3 capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie din 153 surse, 22 anexe.

Concepte-cheie: strategie, strategie euristică, euristica, competența literar-lectuală, metodă, literatură, didactica universitară a literaturii.

Lista abrevierilor utilizate în limba română: CDU – cadre didactice universitare, CECRL – Cadru European Comun de Referință pentru Limbi, CLL – competență literar-lectuală, CLLLF – competența literar-lectuală de limbă franceză, CLLS – competența literar-lectuală a studenților, LF – literatura franceză, SE – strategii euristice, SULFSE – studierea universitară a literaturii franceze prin strategii euristice; *în limba rusă:* УОФЛЭС - университетского обучения французской литературы посредством эвристических стратегий, ФЛ - французская литература, ЭС - эвристическая стратегия.

SUMARUL COMPARTIMENTELOR TEZEI

În **Introducere** se argumentează actualitatea temei, se realizează o caracterizare a situației teoretice în domeniul de cercetare, este identificată de asemenea problema de cercetare cu direcțiile sale de soluționare. Sunt relevate noutatea și originalitatea științifică a lucrării, semnificația teoretică și valoarea ei aplicativă.

În **capitolul 1, *Repere teoretice privind strategiile euristice de studiere a literaturii franceze***, sunt stabilite fundamentele teoretice ale cercetării, concepțiile autorilor în reflectarea apariției și evoluției noțiunii de SE în literatura științifică de specialitate. Este reflectată abordarea conceptuală a *euristicii* în plan diacronic atât de autorii autohtoni, cât și de cei străini, iar cercetarea a fost realizată grupându-i în funcție de aspectele reliefate. Sintagma *strategie euristică* este relativ recentă, în pofida existenței termenilor *strategie* și *euristică* de o perioadă lungă de timp. *Euristica* își are originea în Antichitate, începând cu metoda maieutică a lui Socrate, iar conceptul *strategie* apare în contextul științelor educației din domeniul militar.

Capitolul descrie poziționarea strategiilor euristice în taxonomiile elaborate de cercetători, tipurile de SE și structura acestora. Utilizarea strategiilor euristice la cursurile de literatură franceză constituie o premisă în dezvoltarea CLL, definind un nou model de orientare a paradigmei educaționale. Sunt identificate elementele componente ale strategiei: modelul pedagogic proiectat de cadrul didactic; metodele didactice cu tehnicile și

procedeele specifice; resurse educaționale; mijloacele de învățământ; formele de organizare; timpul educațional. Aceste componente formează un sistem complex care intensifică demersurile de implicare a studenților în procesul de instruire. Propunem structura strategiilor euristice:

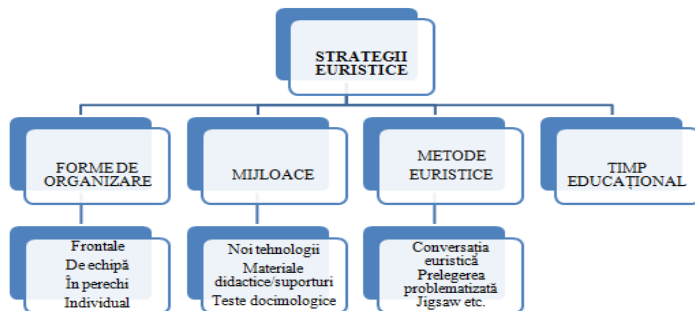

Fig. 1. Structura strategiilor euristice

Strategiile euristice se află la polul opus al strategiilor tradiționale de învățământ în care sistemul este unul programat pe reguli și teorie, iar în SE, învățarea capătă o valoare formativă și poartă un caracter de descoperire. Poziționarea SE în cadrul sistemului de învățământ este vizualizată în figura ce urmează:

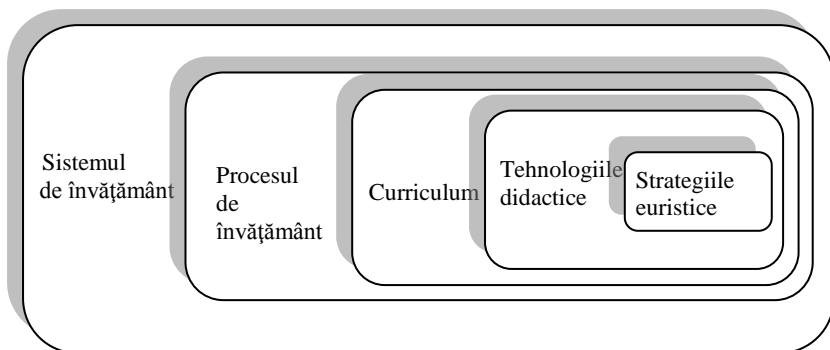

Fig. 2. Strategiile euristice în cadrul sistemului de învățământ

Ca urmare a sintezei literaturii de domeniu, **Capitolul 1** include reconceptualizarea termenului de *strategie euristică* necesar în demersul cercetării. Astfel, *strategia euristică de studiere a literaturii franceze* în învățământul superior presupune un model de acțiune psihopedagogică creativă

a cadrelor didactice, ce vizează tendința de abordare activă și de adecvare a tehnologiilor didactice universitare, de valorificare a experiențelor de cunoaștere directă pentru integrarea în activitatea didactică universitară a noilor strategii de predare-învățare-evaluare prin descoperire, ce asigură studentului utilizarea adecvată, dezvoltarea și crearea noilor cunoștințe științifice necesare pentru dinamizarea dezvoltării competenței literar-lectorale de limbă franceză.

O conotație reactualizată a fost propusă termenului de competență literar-lectorală ce include atitudini literar-estetice reprezentate de interesul pentru cunoașterea culturii franceze descrisă în textele/operele literare, capacitățile literar-lectorale de prelucrare a textului, de determinare a curentului, de identificare a temelor și personajelor, de comparare a operelor și a curentelor, de interpretare a textului/operei, de scriere creativă literară și cunoștințele literar-artistice, estetic-literare și de lectură privind operele, curentele și personajele literare.

Capitolul 2 ***Metodologia valorificării strategiilor euristice în învățământul superior*** reflectă reperele metodologice ce țin de studierea literaturii franceze prin intermediul SE. Capitolul cuprinde praxiologia valorificării metodologice a elaborării conceptuale a *Modelului tehnologic de SULFSE* ca rezultat al studierii preceptelor teoretice implementate la Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău. Proiectarea *Modelului tehnologic de SULFSE* s-a bazat pe următoarele aspecte: (a) explorarea SE pe cele două dimensiuni: epistemologică și pragmatică; (b) corelarea aspectelor teoretice cu aspectele practice de studiu a LF; (c) alternarea diferitor tipuri de SE în cadrul prelegerilor și orelor practice; (d) succedarea adecvată a etapelor de dezvoltare a CLL respectând dezvoltarea concomitentă a celorlalte competențe (comunicativă, lingvistică, socioculturală și pragmatică) în limba străină; (e) formarea și dezvoltarea CLL, ca rezultat al implementării și valorificării SE în învățământul universitar.

Componentele *Modelului tehnologic de SULFSE* sunt în strânsă corelație cu cele șapte principii ale instruirii euristice prezentate și promovate de Vl. Guțu (2013): *principiul obiectivelor personalizate; principiul alegerii traiectoriei individuale a învățării; principiul conținuturilor metadisciplinare; principiul învățării productive; principiul primar al produsului învățării; principiul învățării situative și principiul reflexiei* [13, p. 329].

Figura 3 reprezintă *Modelul tehnologic de studiere universitară a literaturii franceze prin strategii euristice*.

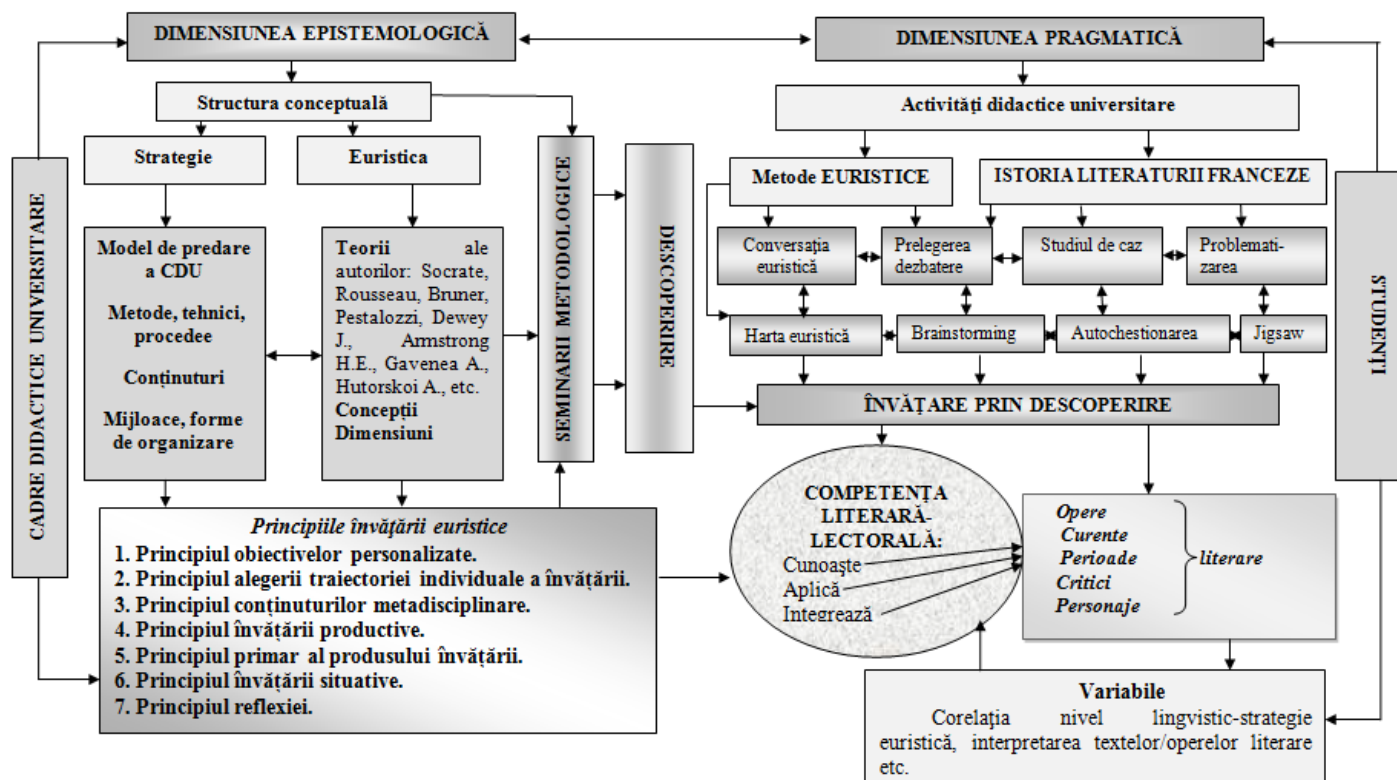

Fig. 3. Modelul tehnologic de studiere universitară a literaturii franceze prin strategii euristice

Dimensiunea epistemologică a *Modelului tehnologic de studiere universitară a literaturii franceze prin strategii euristice* este reprezentată de baza procesului de formare a competenței profesionale a cadrelor didactice universitare și include principiile, taxonomii ale strategiilor didactice și euristice, teorii, abordări ale conceptelor de strategie și euristică, caracteristicile principale ale strategiilor euristice, componente susținute de diverși autori din domeniul pedagogiei (didacticii limbii franceze, psihologiei etc.), materializate în partea descriptivă a situației în domeniul de cercetare.

Capitolul 2 elucidează praxiologia principalelor strategii euristice ce pot fi aplicate în studierea literaturii franceze: *exercițiul euristic, studiul de caz, harta euristică, proiectul, problematizarea, învățarea prin descoperire, conversația euristică, brainstorming-ul, prelegerea-dezbatere, jigsaw, sinectica*, etc.

În cel de-al 3 capitol, *Cadrul praxiologic al implementării strategiilor euristice în studierea literaturii franceze în învățământul superior*, sunt prezentate aspectele design-ului cercetării experimentale; strategiile euristice utilizate la cursul de literatură franceză; criteriile de evaluare; indicatorii și descriptorii competenței literar-lectorale fiind confirmați de multiple semnificații metodologice. Rezultatele cercetării experimentale confirmă eficiența *strategiilor euristice în formarea competenței literar-lectorale*.

Eșantionul experimental este reprezentat de 108 subiecți, 91 studenți și 17 cadre didactice. Eșantionul pe studenți a fost constituit din 91 subiecți, dintre care 53 studenți în anul I și anul II de la Facultatea Limbi și Literaturi Străine, 15 studenți anul IV de la facultatea Pedagogie, 23 studenți de la facultatea de Filologie. Studenții incluși au fost divizați în 2 grupuri mari, numite Lot 1, constituit din 46 studenți și Lot 2, constituit din 45 studenți. În cazul primului lot, modelul tehnologic a fost aplicat parțial, nefiind valorificat în totalitate. Cel de-al doilea lot, care a fost supus experimentului, a urmat în totalitate modelul tehnologic elaborat și prezentat în cercetare. Rezultatele obținute au permis compararea celor două loturi după metoda *before and after*.

Etapa de constatare, reflectă perioada ianuarie-mai 2013, fiind obiectivată de stabilirea nivelului competenței literar-lectorale și opiniile cadrelor didactice universitare în baza chestionarului destinat identificării utilizării strategiilor euristice. Nivelurile de dezvoltare a competenței literar-lectorale în cadrul etapei de constatare a fost măsurat prin intermediul testului de evaluare 1. Proba a fost aplicată ambelor loturi din cadrul grupului experimental, Lot 1 și Lot 2. Indicatorii caracteristici competenței literar-

lectorale au stat la baza elaborării testului de evaluare. Indicatorii vizați au fost clasificați în baza a trei niveluri de formare – minim, mediu și avansat.

În cadrul aceste etape au fost determinate **variabilele cercetării**: identificarea celor mai folosite strategii în cadrul orelor de limbă și literatură străină, frecvența utilizării strategiilor euristice, importanța și avantajele explorării lor, stabilirea dificultăților întâmpinate de studenți conform CDU, viziunea cadrelor didactice universitare asupra erorii/greșelii în abordarea euristică, contextul educațional al demersurilor euristice, utilizarea strategiilor euristice în evaluare și integrarea lor în lucrul individual. Variabilele cercetării se regăsesc în chestionarul adresat CDU.

Fișa de observație pentru studenți, a avut drept scop identificarea particularităților comportamentale ale studenților în cadrul utilizării strategiilor euristice.

Fișa de observație destinată cadrelor didactice universitare a fost obiectivată de identificarea modalităților de utilizare a SE pe parcursul orelor de limbă străină, având ca scop identificarea strategiilor euristice frecvent utilizate de către cadrul didactic; modul de organizare a strategiei euristice: frontal, în grup, în binom sau individual; numărul de persoane în grup; aprecierea cu o notă joasă pentru un răspuns incorect; identificarea timpului de lucru a studenților pe parcursul unei activități și etapa în care strategiile euristice sunt aplicate: predare, învățare sau evaluare.

Etapa de formare include anul de studii 2013-2014 (sem. I și sem. II) și anul de studii 2014-2015 (sem. I). Primul lot a urmat cursul *Istoria literaturii franceze* pe parcursul a două semestre în anul de învățământ 2013-2014 și al doilea lot a urmat cursul *Istoria literaturii franceze* în anul de studii 2013-2014 (sem. II) și anul de studii 2014-2015 (sem. I).

În cadrul acestei etape experimentale a avut loc realizarea și evaluarea experimentală a validității *Modelului tehnologic de studiere universitară a literaturii franceze prin strategii euristice*, fiind aplicate cele 3 tipuri de strategii euristice: dirijate, semidirijate și independente.

În cadrul etapei de formare, în anul de studii 2013-2014, au fost organizate seminare cu profesorii incluși în grupul experimental al cercetării, scopul fiind convingerea epistemologică pentru abordarea strategiilor euristice în formarea diferitor competențe de limbă străină și aplicarea lor privind acțiunea de învățare prin descoperire (Tabelul 1). Conținuturile seminarelor sunt reprezentate de limitele conceptuale ale euristicii; taxonomia și structura strategiilor euristice; principiile învățării euristice; taxonomia SE; dezvoltarea

competențelor lingvistică, sociolingvistică, pragmatică și literar-lectorală prin prisma textului literar.

Tabelul 1. Planul activităților privind optimizarea explorării strategiilor euristice la ora de limbă străină

Perioada	Tematica activităților	Forma de organizare
Sem. I	<i>Structura conceptuală a strategiilor euristice</i>	Seminar
Sem. I	<i>La prose classique, entre vie et roman (Proza clasică între viață și roman)</i>	Lecție publică
Sem. II	<i>Valoarea aplicativă a strategiilor euristice</i>	Seminar
Sem. II	<i>Le classicisme – courant principal de la littérature au XVIIe siècle (Clasicismul – principalul curent literar al sec.XVII)</i>	Lecție publică

Etapa de control (decembrie-ianuarie 2015) a avut intenția de stabilire a nivelului de dezvoltare a competenței literar-lectorale la subiecți prin compararea rezultatelor înregistrate de cele două loturi experimentale – Lot 1 și Lot 2 - la etapa posttestare. Etapa de control a inclus de asemenea și aplicarea repetată a chestionarului adresat CDU în scopul identificării utilizării strategiilor euristice.

Compararea nivelurilor la cele două etape (de constatare și control) pentru Lotul 2 poate fi reprezentată în figura următoare:

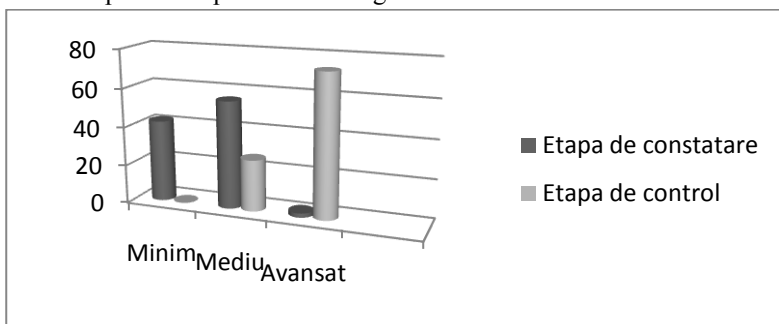

Fig. 4. Compararea nivelurilor minim, mediu, avansat la etapa de constatare și etapa de control (Lot 2)

În figura ce urmează vom reprezenta grafic compararea pe nivele (minim, mediu și avansat) între cele două loturi la etapa de control. Această reprezentare grafică demonstrează că majoritatea studenților Lotului 2 se încadrează în nivelul avansat față de Lotul 1, care se regăsește preponderent la nivelul mediu.

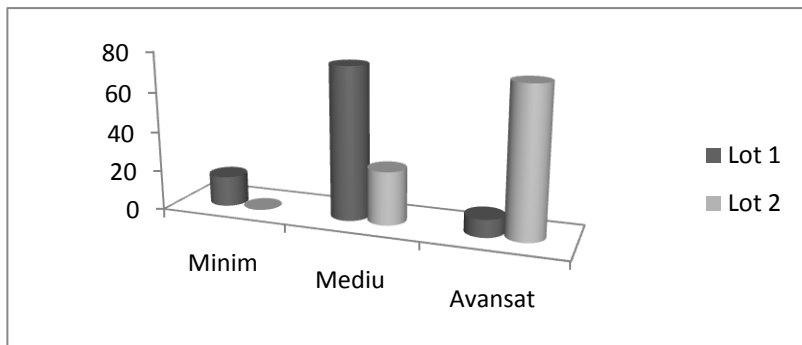

Fig. 5. Nivelul competenței literar-lectorale a studenților (Lot 1, Lot 2) (etapa de control)

Obținerea unor rezultate superioare le atestăm în cazul Lotului 2, care a urmat în totalitate *Modelul tehnologic de studiere universitară a literaturii franceze prin strategii euristice*.

Propunem **indicatorii nivelurilor competenței literar-lectorale a studenților:**

Nivelul înalt al CLL se exprimă prin următoarele caracteristici: cunoașterea unei game largi de opere și autori; identificarea și argumentarea relației titlu - mesajul operei, cunoașterea personajelor din opera citită și caracterizarea acestora; identificarea temelor principale și secundare; recunoașterea timpului și spațiului operei argumentând alegerea autorului; formularea întrebărilor în legătură cu orice detaliu al operei; recunoașterea cu ușurință a caracteristicilor prezente a unui curent literar; identificarea și argumentarea trăsăturilor epocii din care opera face parte; identificarea componentelor formale argumentând motivația autorului; caracterizarea cu ușurință a stărilor resimțite în timpul lecturii; stabilirea legăturii între operă și viața reală cu referință la mesajul autorului; argumentarea cu ușurință a asemănărilor și deosebirilor dintre opere, compararea curentelor literare prezentând punctul de vedere propriu; interpretarea criticii literare prezentând

puncte de vedere proprii; modificarea unei părți a operei sau prezentarea continuării acesteia fără a se depărta de stilul autorului; argumentarea mesajului principal al operei și a celor secundare; scrierea textelor descriptive și de ficțiune clare, detaliate, bine construite, într-un stil sigur, personal și firesc, pe potrivă cititorului vizat.

Nivelul mediu al CLL se manifestă prin: evaluarea în linii generale a operei citite; argumentarea mesajului operei fără a prezenta detalii; interpretarea criticii literare prezentând diferite puncte de vedere ale autorilor; compararea curentelor literare cu referință la critica literară; abordarea asemănărilor și deosebirilor dintre opere în dependență de temă, personaje, autor, etc.; stabilirea legăturii între operă și viața reală; identificarea stărilor resimțite în timpul lecturii, diferitor componente formale, curentul literar al unei opere, trăsăturile epocii din care opera face parte; identificarea personajelor și caracterizarea lor parțială; cunoașterea principalelor titluri de opere și autorii acestora (pentru fiecare perioadă).

Nivelul minim al CLL se observă prin: cunoașterea principalelor opere fără a identifica autorilor sau vice-versa; numirea titlului operei fără relaționarea cu conținutul textului; identificarea dificilă a personajelor și confundarea acestora cu alte nume proprii; identificarea temei în opere cu un nivel lingvistic elementar; formularea simplă a întrebărilor ce țin de titlu, personaje, autor; necunoașterea curentul literar al unei opere; încercarea de a atribui cuvintele cunoscute din operă la viața reală; identificarea dificilă a mesajului operei.

În cadrul investigației cercetării teoretice întreprinse și a desfășurării experimentului pedagogic au fost realizate obiectivele enunțate, fapt ce duce la validarea **ipotezei cercetării:** utilizarea strategiilor euristice în studierea universitară a literaturii franceze poate fi eficientizată în condițiile în care vor fi identificate bazele epistemologice ale conceptului de strategie euristică în contextul tehnologiilor didactice universitare; va fi recunoscută poziționarea taxonomică a strategiilor euristice în sistemul strategiilor didactice; vor fi formulați indicatorii competenței literar-lectorale; va fi elaborat *Modelul tehnologic de studiere universitară a literaturii franceze prin strategii euristice*; va fi dezvoltat pe dimensiunea vizată curriculumul la literatura franceză; va fi validat experimental *Modelul tehnologic de studiere universitară a literaturii franceze prin strategii euristice*.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Abordarea euristică a didacticii universitare prin valorificarea strategiilor euristice în studierea literaturii franceze constituie o tendință actuală a optimizării procesului didactic în învățământul superior, care situează studenții în ipostaza de subiecți ai cunoașterii, ce își construiesc autonom metodologia de studiere a științei și produc noi cunoștințe științifice.

1. În conformitate cu prevederile relevante ale UNESCO și ale Cadrului European Comun de Referință pentru Limbi privind importanța aptitudinii euristice ca și capacitate de a accepta noi experiențe de cunoaștere utilizând, în acest sens, limbile străine pentru a înțelege și transmite informații, **constatăm** faptul că tot mai pregnant **se impune valorizarea strategiilor euristice în studierea literaturii franceze**, opțiune metodologică justificată de: (a) centrarea pe cel ce învață, studentul devenind subiect în cadrul învățării prin descoperire; (b) reconsiderarea euristicii ca strategie prioritară în didactica universitară; (c) stimularea elaborării unor valori ca independența în învățarea prin descoperire, creativitate în percepția textului literar; (d) orientarea demersului didactic spre utilizarea eficientă a experiențelor de cunoaștere științifică a studenților etc.

2. **Premisele metodologice ale oportunității explorării strategiilor euristice în învățământul superior au fost deduse din analiza produselor curriculare universitare** la disciplinele *Istoria literaturii franceze* și *Literatura franceză* și din observații asupra procesului de învățământ universitar care **au condus la concluzia**, că, deși cadrele didactice universitare sunt orientate spre aplicarea strategiilor euristice, cunoașterea insuficientă a tipologiei și a mecanismelor de funcționare a acestora, creează impedimente în valorificarea lor deplină. Stipulate în curriculumul disciplinar la cursurile vizate în cercetare și frecvent utilizate în predarea universitară sunt doar cele mai cunoscute strategii euristice: *brainstorming-ul* și *conversația euristică*, care sunt alternate cu metode/strategii tradiționale de studiere a literaturii franceze. Cercetarea experimentală a arătat că studenții prezintă cunoaștere minimă a operelor literare franceze, dificultăți în identificarea curentelor și genurilor literare și în elaborarea comentariului literar al operei etc.

3. Strategiile euristice descrise în literatura de domeniu **au determinat clasificarea acestora în conformitate cu gradul de implicare a profesorului în procesul de predare-învățare-evaluare**: strategii euristice dirijate, strategii euristice semidirijate și strategii euristice independente. Cadrele didactice pot opta pentru anumite categorii de strategii euristice în conformitate cu obiectivele de referință și competențele proiectate în demersul didactic.

Potențialul formativ al strategiilor euristice este justificat de modelul de acțiune euristic a cadrului didactic prin aplicarea strategiilor euristice și alternarea cu alte tipuri de metode pertinente situației didactice, tehnici și procedee euristice în contextul utilizării mijloacelor de învățământ adecvate.

4. **Examinarea evoluției conceptului de competență literar-lectorală** a condus la constatarea despre imprecizia elementelor constitutive ale acesteia din perspectiva abordării euristice și **a determinat reconsiderarea semnificației științifice a competenței literar-lectorale pe care o definim** ca și un sistem de atitudini literar-estetice reprezentate prin interesul pentru cunoașterea culturii franceze, descrisă în textele/operele literare, capacități literar-lectorale de prelucrare a textului, de determinare a curentului, de identificare a temelor și personajelor, de comparare a operelor și a curentelor, de interpretare a textului/operei, de scriere creativă literară și de cunoștințe literar-artistice, estetic-literare și de lectură privind operele, curentele și personajele literare.

5. În vederea descrierii calitative a nivelurilor de formare a competenței literar-lectorale, **au fost formulați indicatorii competenței literar-lectorale** la studenți: minim, mediu și avansat, raportate la nivelurile prezentate de CECRL A1, A2, B1, B2, C1, C2. Funcționalitatea strategiilor euristice în didactica literaturii franceze este determinată de: (a) nivelul competenței lingvistice al studenților; (b) formarea cadrelor didactice universitare pentru explorarea strategiilor euristice; (c) utilizarea pertinentă a strategiilor euristice în dependență de contextul educațional; (d) alternarea strategiilor euristice cu alte strategii didactice universitare. În procesul de formare a competenței literar-lectorale a studenților, prin valorificarea strategiilor euristice, se asigură dezvoltarea eficientă a competenței de comunicare în limba franceză.

6. În cercetarea teoretică și experimentală **au fost stabilite direcțiile de soluționare a problemei cercetării**: (a) studiul aprofundat al conceptului de *strategie euristică* în contextul *tehnologiilor didactice universitare*; (b) poziționarea taxonomică în abordarea strategiilor euristice în sistemul strategiilor didactice universitare; (c) renovarea semnificației conceptului de competență literar-lectorală din perspectiva cercetării strategiilor euristice în studierea literaturii; (d) implementarea *Modelului tehnologic de studiere universitară a literaturii franceze prin strategii euristice*; (e) formularea unor concluzii metodologice privind utilizarea strategiilor euristice în studierea literaturii franceze. **Problema științifică soluționată în cercetare** rezidă în fundamentarea teoretică și validarea experimentală a eficienței metodologice a

Modelului tehnologic de studiere universitară a literaturii franceze prin strategii euristice, orientat spre formarea, conform indicatorilor calității, a competenței literar-lectorale în perspectiva cunoașterii științifice de către studenți a literaturii franceze.

7. A fost demonstrată științific eficiența pedagogică a explorării strategiilor euristice pe cele două dimensiuni epistemologică și pragmatică în cadrul *Modelului tehnologic de studiere universitară a literaturii franceze*, care a facilitat corelarea aspectelor teoretice cu cele practice de studiu a literaturii franceze, alternarea diferitor tipuri de strategii euristice în cadrul prelegerilor și orelor practice, succedarea adecvată a etapelor de formare a competenței literare, respectând dezvoltarea concomitentă a celorlalte competențe în limba străină și dezvoltarea competenței literar-lectorale ca finalitate prioritară a cursului de Literatură franceză. Principiile didactice de studiere universitară a literaturii franceze prin strategii euristice au asigurat: (a) corelarea aspectelor teoretice cu aspectele practice în studiul literaturii franceze; (b) formarea competenței literar-lectorale, ca rezultat al implementării și valorificării strategiilor euristice; (c) alternarea celor trei tipuri de strategii euristice: dirijate, semidirijate și independente; (d) diversificarea modurilor de organizare: frontal, în grup și individual; (e) aplicarea strategiilor euristice în funcție de forma de organizare a cursurilor sau seminariilor universitare.

Recomandări metodologice:

Valorile teoretice, metodologice și experimentale ale cercetării contribuie la modernizarea studierii literaturii franceze în învățământul superior, considerente din care formulăm anumite sugestii:

a) **Autorilor manualelor de limbă franceză:** de a valorifica textul literar din perspectiva documentului autentic în vederea dezvoltării diferitor competențe conform Cadrului European Comun de Referință pentru Limbi.

b) Cadrelor didactice:

- a aplica *Modelul tehnologic de studiere universitară a literaturii franceze prin strategii euristice* atât în cadrul orelor de literatură franceză, cât și în cadrul cursurilor ce presupun lucrul cu textul literar.

- a aplica strategiile euristice în vederea predării literaturii în conformitate cu *Modelul tehnologic de studiere universitară a literaturii franceze prin strategii euristice* și de a exclude unele metode clasice de lucru asupra textului, care au dus în timp la crearea unei imagini negative a predării literaturii în cadrul orelor de limbă franceză ca limbă străină.

- a alterna metodele euristice conform *Modelul tehnologic de studiere universitară a literaturii franceze prin strategii euristice* în vederea cunoașterii operelor literare, autorilor, perioadelor, curentelor, interpretării textelor și criticii literare etc.

- a dezvolta competența literar-lectorală în conformitate cu nivelurile prezentate de Cadrul European Comun de Referință pentru Limbi și de a o evalua conform *Indicatorilor de apreciere a nivelului de cunoaștere a competenței literar-lectorale la studenți*.

- programul de formare conform *Modelul tehnologic de studiere universitară a literaturii franceze prin strategii euristice* poate reprezenta o sursă de completare a conținutului curricula la disciplina *Literatura franceză/Istoria literaturii franceze*.

c) **Formatorilor de formatori** (cadre didactice)

- *Modelul tehnologic de studiere universitară a literaturii franceze prin strategii euristice* poate servi în elaborarea ghidurilor metodologice pentru formarea continuă a cadrelor didactice de limbi și literaturi străine.

BIBLIOGRAFIE

1. Albușescu I. Pragmatica predării. Activitatea profesorului între rutină și creativitate. Pitești: Paralela 45, 2008. 176 p.
2. Bruner J. S. Pentru o teorie a instruirii. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1970. 205 p.
3. Cadrul European de Referință pentru Limbi: Învățare, Predare, Evaluare. Strasbourg: Diviziunea Politici Lingvistice, 2003. 204 p.
4. Cartaleanu T. Formarea competenței de lectură. În: Formare de competențe prin strategii didactice interactive. Chișinău: ProDidactica, 2008, p. 59-100.
5. Cerghit I. Sisteme de instruire alternative și complementare. Structuri, stiluri și strategii. Iași: Polirom, 2008. 395 p.
6. Costea O. Didactica lecturii o abordare funcțională. Iași: Institutul European, 2006. 182 p.
7. Cucuș C. Pedagogie. Iași: Polirom, 2006. 463 p.
8. Dewey J. Fundamente pentru o știință a educației. București: Editura Didactică și Pedagogică R.A., 1992. 368 p.
9. Gavrila C., Doboș M. Receptarea textului – Noțiuni de teorie literară, limbă și comunicare. Iași: Polirom, 2010. 230 p.
10. Gavenea A. Cunoașterea prin descoperire în învățământ. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1975. 323 p.

11. Goia V., Drăgoteiu I. Metodica predării limbii și literaturii române. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1995. 182 p.
12. Gostini G. Instruirea euristică prin unități didactice. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1975. 84 p.
13. Guțu V. Pedagogie. Chișinău: CEP USM, 2013. 508 p.
14. Ilașcu Y. Strategii euristice în predarea istoriei. Chișinău: UPS „Ion Creangă”, 2012, 139 p.
15. Ilie E. Didactica literaturii române. Iași: Polirom, 2008. 285 p.
16. Ionescu M., Bocoș M. (coordonatori). Tratat de didactică modernă. Pitești: Editura Paralela 45, 2009. 455 p.
17. Marinescu V. Metodica predării limbii și literaturii române. București: Editura Fundației României de mâine, 2002. 96 p.
18. Moraru I. Știința și filosofia creației. Fundamentele euristice ale activității de inovare. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1995. 360 p.
19. Neamțu N. Le concept de lecture méthodique en français dans le paradigme de l'éducation, UPS „Ion Creangă”, Conferință Științifică Internațională : Optimizarea procesului de predare a limbilor străine în contextul metodologiilor clasice și moderne, Chișinău: Garamont-Studio, 2012, p. 141-149.
20. Neamțu N. Enjeux des TIC dans l'exploitation du texte littéraire, UPS „Ion Creangă”, Conferință Internațională, L'essor des TIC : changement du paradigme de l'enseignement-apprentissage des langues étrangères, Chișinău: Garamont-Studio, 2012, p. 188-193.
21. Neamțu N. Rolul strategiilor euristice în dezvoltarea culturii profesionale a cadrului didactic, UPS „Ion Creangă”, Simpozion Științific Internațional, Cultura profesională a cadrelor didactice. Exigențe actuale, Chișinău: UPS „Ion Creangă”, 2013, p. 164-166.
22. Neamțu N. Conceptul de strategie euristică în contextul actualei paradigme educaționale, UPS „Ion Creangă”, Conferința de totalizare a muncii științifice și științifico-didactice a corpului profesoral-didactic pentru anul 2012, Probleme ale științelor socioumane și modernizării învățământului, vol.III, Chișinău: UPS „Ion Creangă”, 2013, p. 263-267.
23. Neamțu N. Demersuri metodologice în activitatea cooperativă a studenților în cadrul orelor de literatură franceză. În: Analele științifice ale doctoranzilor și competitorilor. Probleme actuale ale științelor umanistice, vol. X, Chișinău: UPS „Ion Creangă”, 2011, p. 130-137.

24. Neamțu N. Studiul literaturii franceze și dezvoltarea competenței de lectură la studenți. În : Analele științifice ale doctoranzilor și competitorilor. Probleme actuale ale științelor umanistice, vol. XI, Chișinău: UPS „Ion Creangă”, 2012, p. 78-82.
25. Neamțu N. Conversația euristică – formă a dialogului educațional. UPS „Ion Creangă”. În: Analele științifice ale doctoranzilor și competitorilor. Probleme actuale ale științelor umanistice, vol. XII, Chișinău: UPS „Ion Creangă”, 2013, p. 52-57.
26. Neamțu N. La littérature en classe de FLE, UPS „Ion Creangă”, Conferință cu Participare Internațională, Probleme Actuale ale Lingvisticii și Glotodidacticii, Chișinău: Garamont-Studio, 2014, p. 122-127.
27. Parfene C. Metodica studierii limbii și literaturii române în școală. Ghid teoretico-aplicativ. Iași: Polirom, 1999. 179 p.
28. Pâslaru V. Introducere în teoria educației literar-artistice. Ediția a II-a, revăzută. București: Sigma, 2013. 198 p.
29. Radu-Șchiopu A. Dezvoltarea competențelor lectorale ale elevilor la orele de limbă și literatură română. Teză de doctor în pedagogie. Chișinău, 2013. 189 p.
30. Sofronie N. Noțiunea de competență literară în taxonomia competențelor. In: Univers Pedagogic, 2015, nr 2 (46), p. 20-25.
31. Sofronie N. Demersuri metodologice de eficientizare a didacticii literaturii franceze prin prisma exercițiului euristic. In: Didactica-Pro, 2015, nr 4 (92), p. 25-29.
32. Șchiopu C. Formarea cititorului prin lecturi paralele. Chișinău, 2011. <http://limbaromana.md/index.php?go=articole&n=1215> (vizitat la 02.02.2014).
33. Șerbănescu A. Întrebarea. Teorie și practică. Iași: Polirom, 2002. 280 p.
34. Șoitu L. Pedagogia comunicării. Iași: Institutul European, 2001. 278 p.
35. Albert, M.-C., Souchon, M. Les textes littéraires en classe de langue. Paris : Hachette, 2000. 190 p.
36. Barthe M., Chovelon B. Le français par les textes II. Grenoble : Presses universitaire de Grenoble, 2003. 208 p.
37. Bouchery C., Taillandier I. Le FLE par le texte. Paris : Éditions Belin, 2009. 218 p.
38. Cohen I., Mauffrey A. Vers une nouvelle pédagogie de la lecture. Paris: Armand Colin Bourrelier, 1983. 223 p.

39. Dubois C., Pigeaud N. Comment lancer la lecture d'une œuvre intégrale?. Pas-de-Calais: Bertrand-Lacoste, 2001. 110 p.
40. Lhéréte A. La littérature étrangère en langue étrangère BO du 30 septembre 2010. Versailles, 2011. http://www.langue-arabe.fr/IMG/pdf/Litterature_article_A_LHERETE.pdf (vизitat la 02.02.2014).
41. Naturel M. Pour la littérature de l'extrait à l'œuvre. Paris: CLE international, 1995. 175 p.
42. Tagliante C. La classe de langue. Paris : CLE International, 2006. 199 p.
43. Vlad, M. Lire des texte en français langue étrangère à l'école. Fernelmont : Proximités, 2006. 260 p.
44. Orson D. Jerome Bruner: the cognitive revolution in educational theory. London: Continuum, 2008. 208 p.
45. Александров Е.А. Основы теории эвристических решений. Москва: Сов. радио, 1975. 256 с.
46. Альтшуллер Г.С. Творчество как точная наука / Г.С. Альтшуллер. Москва: Сов. радио, 1979. 184 с.
47. Зарекый В. К. Эвристический потенциал понятия "зона ближайшего развития". В: Вопросы психологии, 2008, н. 6, с. 13-25.
48. Пушкин В.Н. Эвристика — наука о творческом мышлении. Москва Политиздат, 1967. 207 с.
49. Хуторской А.В. Дидактическая эвристика. Теория и технология креативного обучения. Москва: Издательство Московского университета, 2003. 416 с.

ADNOTARE

Sofronie (Neamțu) Natalia

„Valorificarea strategiilor euristice în studierea literaturii franceze în învățământul superior”

Teză de doctor în științe pedagogice, Chișinău, 2016

Structura tezei: introducere, 3 capitole, concluzii generale și recomandări, 153 surse bibliografice, 128 pagini text de bază, 22 anexe, 30 tabele, 25 figuri.

Publicații la tema tezei: 10 lucrări științifice.

Concepte-cheie: strategie, strategie euristică, euristica, competența literar-lectorală, metodă, literatură, didactica universitară a literaturii.

Domeniul de studiu: Didactica limbii și literaturii franceze.

Scopul lucrării: stabilirea reperelor metodologice de proiectare și aplicare a strategiilor euristice la orele de literatură franceză în învățământul universitar.

Obiectivele lucrării cuprind: studierea reperelor teoretice vizând strategiile euristice în contextul studierii literaturii franceze în învățământul superior; sintetizarea multitudinii semnificațiilor lingvistice ale termenilor *strategii euristice* și *competență literar-lectorală* pentru renovarea conotației psihopedagogice a conceptelor de *strategie euristică* și *competență literar-lectorală*; stabilirea nivelurilor de dezvoltare a CLLS; identificarea strategiilor euristice orientate spre dezvoltarea CLLS în cadrul studierii literaturii franceze; validarea experimentală a *Modelului tehnologic de SULFSE*.

Noutatea și originalitatea științifică sunt marcate de: identificarea perspectivelor actuale de explorare a strategiilor euristice în studierea literaturii franceze; sintetizarea multitudinii semnificațiilor lingvistice ale termenilor *strategii euristice* și *competență literar-lectorală* pentru renovarea conotației psihopedagogice a conceptelor *strategie euristică* și *CLL*, recunoașterea și descrierea științifică a impactului strategiilor euristice în formarea competenței literar-lectorale în cadrul studierii literaturii franceze în învățământul superior; descrierea nivelurilor de dezvoltare și a indicatorilor CLLS.

Problema științifică soluționată în cercetare rezidă în fundamentarea teoretică și validarea experimentală a eficienței metodologice a *Modelului tehnologic de SULFSE*, orientat spre formarea, conform indicatorilor calității, a competenței literar-lectorale în perspectiva cunoașterii științifice de către studenți a literaturii franceze.

Semnificația teoretică a cercetării rezultă din relevarea argumentelor științifice privind importanța valorificării strategiilor euristice orientate spre formarea CLL a studenților în contextul tehnologiilor didactice universitare; identificarea dificultăților de utilizare a strategiilor euristice în studierea literaturii franceze; generalizarea preceptelor teoretice și a oportunităților metodologice de eficientizare a didacticii literaturii străine în învățământul superior.

Valoarea aplicativă a lucrării este justificată prin elaborarea și validarea experimentală a *Modelului tehnologic de SULFSE* valabil și pentru învățământul preuniversitar; determinarea premiselor metodologice ale explorării strategiilor euristice prin analiza produselor curriculare universitare la disciplina *Istoria literaturii franceze și Literatura franceză*. Reperetele teoretice și metodologice ale cercetării pot servi drept fundamente epistemologice în elaborarea ghidurilor și a notelor de curs și în formarea continuă a cadrelor didactice.

Implementarea rezultatelor științifice s-a realizat la conferințe științifice internaționale și naționale; au fost experimentate în instituții de învățământ universitar între anii 2011-2015.

АННОТАЦИЯ

Софроние (Нямцу) Наталья

« Применение эвристических стратегий в обучении французской литературе в высшем образовании »

Докторская диссертация в области педагогических наук, мун. Кишинёв, 2016 г.

Структура диссертации: введение, 3 главы, общие выводы и рекомендации, 153 библиографических источников, 128 страниц основного текста, 22 приложения, 30 таблиц, 25 рисунков.

Публикации по теме диссертации: 10 научных работ.

Ключевые слова: стратегия, эвристическая стратегия, эвристика, литературные навыки, метод, литература, университетская дидактика литературы.

Область исследования: дидактика французского языка и ФЛ.

Цель работы: установление методологических ориентиров в разработке и применении эвристических стратегий курса по французской литературе в рамках университетского образования.

Задачи работы включают: изучение теоретических ориентиров эвристических стратегий в контексте преподавания ФЛ в рамках высшего образования; объединение множества лингвистических значений терминов *ЭС* и *литературные навыки* в целях обновления психо-педагогической коннотации концепции *ЭС* и *литературные навыки*; определение уровней развития литературных навыков у студентов; выявление *ЭС*, направленных на развития литературных навыков у студентов в рамках преподавания ФЛ; подтверждение опытным путём *Технологической модели УОФЛЭС*.

Новизна и научная оригинальность отмечены: выявлением текущих перспектив исследования *ЭС* в изучении ФЛ; обобщением множества лингвистических значений терминов *эвристические стратегии* и *литературные навыки* в целях обновления психо-педагогической коннотации концепции *ЭС* и *литературные навыки*; признанием и научным описанием влияния *ЭС* на развития литературных навыков в ходе изучения ФЛ в рамках высшего образования; описанием уровней развития и значимости литературных навыков студентов.

Научная проблема, которая была разрешена в ходе исследования состоит в теоретической обоснований и подтверждение опытным путём *Технологической модели УОФЛЭС* ориентирована в формировании, по показателям качества, литературных навыков в перспективе научных знания студентами ФЛ.

Теоретическая значимость исследования вытекает из выявления научных аргументов о важности оценивания *ЭС*, направленных на формирование литературных навыков у студентов в контексте университетских дидактических технологий; из определения трудностей в применении *ЭС* в ходе изучения ФЛ; из обобщения теоретических принципов и методологических возможностей повышения эффективности дидактики иностранной литературы в рамках высшего образования.

Прикладная значимость работы обоснована разработкой и подтверждением опытным путём *Технологической модели УОФЛЭС*, которая также действительная и для предвуниверситетского обучения; определением методологических предпосылок исследования *ЭС* посредством анализа результатов университетского учебного плана по предметам *История ФЛ* и *ФЛ*. Теоретические и методологические ориентиры исследования могут служить непосредственно эпистемологической основой при разработке руководств и курсовых записок, а также в ходе непрерывного обучения преподавательского состава. **Внедрение научных результатов** было реализовано на международных и местных научных конференциях; также были проверены опытным путём в университетских учебных заведениях с 2011 по 2015 год.

ANNOTATION

Sofronie (Neamtu) Natalia

“Valorisation of Heuristic Strategies in Studying French Literature in Higher Education”

Ph.D. Thesis in Education Sciences, Chisinau, 2016

Thesis structure: Introduction, 3 chapters, general conclusions and recommendations, 153 bibliographical sources, 128 pages of the body text, 22 annexes, 30 tables, and 25 figures.

Publications with regard to the thesis theme: 10 scientific papers.

Key words: Strategy, heuristic strategy, heuristics, literary skills, method, literature, university didactics of the literature.

Area of study: Didactics of the French language and the French literature.

The paper goal is: establishment of the methodological benchmarks in the development and application of heuristic strategies at the French Literature lessons within the framework of university education. **The paper objectives** comprise: study of the theoretical benchmarks related to heuristic strategies in the context of French Literature teaching within the framework of higher education; synthesis of multiple linguistic meaning of the notions of *heuristic strategies* and *literary skills*, in order to renew the psychopedagogical connotation of the concepts of *heuristic strategy* and *literary skills*; establishment of the levels of literary skills development in the students; identification of heuristic strategies aimed at the formation of literary skills in the students within French Literature teaching; experimental validation of the *Technological model of university Studying of French Literature through heuristic strategies*.

Scientific novelty and originality are marked by: identification of the relevant perspectives of heuristic strategies research in French Literature teaching; synthesis of the multiple linguistic meaning of the notions of *heuristic strategies* and *literary skills*, in order to renew the psychopedagogical connotation of the concept of *heuristic strategy* and *literary skills*; scientific recognition and description of the impact of heuristic strategies on literary skill formation in French Literature teaching within the framework of higher education; description of the formation levels and literary skills in the students.

The scientific important problem solved in the course of research consists in the theoretical substantiating and experimental validation of the methodological efficiency of *Technological model of university Studying of French Literature through heuristic strategies* oriented to the formation, according to quality indicators, of literary skills in light of scientific knowledge by students of French literature.

The theoretical significance of the research results from the determination of the scientific reasons regarding the importance of the valuation of heuristic strategies aimed at the development of the literary skills in students in the context of didactical university technologies; from the identification of the difficulties in the application of heuristic strategies in French Literature Teaching to the students; from the generalisation of the theoretical principles and methodological opportunities of increasing the efficiency of the foreign literature didactics in higher education.

The applicative value of the paper is justified by the development and experimental validation of the *Technological model of university studying French Literature through heuristic strategies*, the model being also valid for pre-university education; through the determination of methodological premises for heuristic strategies research by analysing the university curriculum products of the disciplines of *History of French Literature* and *French Literature*. The theoretical and methodological benchmarks of this research may serve as direct epistemological basis for the development of the guidelines and course notes, as well as for continuous education of the didactic staff.

Implementation of the scientific results has been realised at the international and national scientific conferences; these results have been applied at the institutions of university education from 2011 to 2015.

SOFRONIE (NEAMȚU) NATALIA

**VALORIFICAREA STRATEGIILOR EURISTICE
ÎN STUDIAREA LITERATURII FRANCEZE
ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL SUPERIOR**

532.02 – Didactica limbii și literaturii franceze

Autoreferatul
tezei de doctor în științe pedagogice

Aprobat spre tipar 16.05.2016
Hârtie A-4
Coli de tipar: 2.0

Formatul hârtiei A4
Tiraj: 40 ex.
Comanda nr.38

Tipografia U.P.S. „Ion Creangă“, str. I. Creangă, 1, Chișinău, MD-2069